

Een Praatje over Jan de Witt.

de koppige afgevaardigden in hun logementen op te zoeken, om hen met een zoet lijntje over te halen of heel zijn welsprekendheid aan te wenden om zoo'n stuggen regentenkop te breken.

Dan... dat schrijven van allerlei brieven! De meeste — weldra alle — zijn gedrukt en ze vormen dikke deelen. Hij nu had geen mierennest van ambtenaren, maar slechts een commies en een paar klerken.

En voor al dat werk, waarvan men duizelt wanneer men er zich even indenk, genoot hij slechts drieduizend gulden per jaar. Alleen als men zich voorstelt, hoeveel hersenenergie deze man moest verbruiken voor zijn reeks van brieven aan onze gezanten in Engeland, Denemarken en Zweden, voelt men zich inderdaad klein. Want die brieven hielden geen praatjes in over mooi weer! Zij beslisten over vrede en oorlog. Van hun handi-

ge inkleeding en hun groote doordachtigheid — want geen woord mocht er te veel of te weinig in zijn! — hing in enkele gevallen het wel of wee van naties en koninkrijken af. Met geen sabelhouw kon een lastige knoop doorgelukt worden, maar krassend wond de veeren pen een kluwen van woordjes en zinnen om het eigenbelang van oorlogszuchtige vorsten en van naar een groot of

een klein doel strevende volken. Want „vrede, vrede!“ — dat woord van koning Nobel den leeuw, was ook de leuze van Jan de Witt, al had hij leeuwenhart en óók vossen-schrandigheid genoeg, om het zijn volk wél in te prenten, dat „wie den vrede begeert, zich bereide ten oorlog!“

Maar — zal men denken — al had de raadpensionaris geen achturigen werkdag, zoo zal hij toch wel elke week heerlijk hebben genoten van een vrijen Zondag! Want men heeft zooveel hooren verluiden van het kerkelijke leven dier dagen, dat men aan geen Zondag uit de 17de eeuw kan denken, of men stelt zich een dag voor van volkomen stilte en rust.

Hoe weinig kent hij, die zoo iets denkt, het geslacht uit ons Heldentijdperk. 't Was bidden, ja, maar werken ook. Zoo vergaderden, indien het noodig was, de „regeerders“ van stad of land ook des Zondags, en Jan de Wit kon zijn brief van 24 Mei 1654 aldus aanvangen: „Na de middagpredikatie heeft de heer Wickel een extra-ordinaris vergadering der Staten-Generaal belegd“, waar de Staten van Holland echter niet bijzonder over ingenomen waren, omdat „den Pinxterdach, ons bedunkens, bequamer ende applicabelder was om Godt te bidden ende te dancken, als om

CORNELIS DE WITT, REPR. NAAR KOPERGRAVURE VAN B. PICART.